

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT)

Кафедра іноземної філології та перекладу

ЗАТВЕРДЖЕНО

Рішення вченої ради

23.06.2025

протокол № 09, п. 11

ВВЕДЕНО В ДІЮ

Наказ від 23.06.2025 № 120

**ЦИФРОВІ ФІЛОЛОГІЧНІ ТЕХНОЛОГІЇ /
DIGITAL PHILOLOGICAL TECHNOLOGIES**

РОБОЧА ПРОГРАМА

Ступінь вищої освіти	«магістр» /	«master»
Галузь знань	В «Культура, мистецтво та гуманітарні науки» /	«Culture, Art and Humanities
Спеціальність	В11 «Філологія» /	Philology»
Спеціалізація	В11.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська» /	«Germanic languages and literatures (including translation), first foreign language – English»
Освітня програма	«Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська» /	«Germanic languages and literatures (including translation), first foreign language – English»

Вінниця 2025

Розробник: Терещенко Лілія, кандидат філологічних наук, доцент

Гарант освітньо-професійної програми «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська» – Іваницька Наталя, професор, доктор філологічних наук

Обговорено та схвалено:

на засіданні кафедри іноземної філології та перекладу 30.05.2025 р. пр. № 5;

на засіданні вченої ради обліково-фінансового факультету 23.06.2025р. пр. № 6.

Рецензенти:

Ткачук Тетяна, кандидат філологічних наук, доцент.

Прадівлянна Людмила, кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри англійської мови та методики її навчання Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського.

Редактор: Фатєєва Т.

Комп'ютерна верстка: Шуляк Н.

Підп. до друку 27.06.2025 р. Формат 60х84/16. Папір офсетний

Друк ксероксний. Ум. друк. арк. 1,22.

Обл.-вид. арк. 0,93. Тираж 2. Зам. № 366.

Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ ДТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25

I. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Мета вивчення освітнього компонента.

Робоча програма освітнього компонента «Цифрові філологічні технології» розроблена для здобувачів вищої освіти, які навчаються за спеціальністю В11 «Філологія» спеціалізації В11.041 «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська». У добу цифрової трансформації гуманітарного знання філологу необхідно володіти не лише класичними аналітичними навичками, а й розуміти принципи роботи з електронними корпрусами текстів, автоматизованими лінгвістичними сервісами, алгоритмами обробки природної мови та засобами візуалізації даних. Сучасні цифрові технології у філології представляють собою інноваційні інструменти емпіричного мовознавства, які забезпечують синтез традиційних методів лінгвістичного, перекладознавчого й літературознавчого аналізу з новітніми цифровими інструментами, зокрема лінгвістичними корпрусами, цифровими платформами для обробки текстів, мережевими лексикографічними системами та графічними цифровими інструментами. Основне призначення освітнього компонента полягає у сприянні в оволодінні здобувачами вищої освіти основними етапами та методами укладання, обробки та аналізу мовних даних за допомогою низки цифрових технологій.

Метою вивчення освітнього компонента є формувати у здобувачів вищої освіти знання про різновиди цифрових філологічних технологій, окреслити їх основний функціонал і принцип роботи, а також навчити використовувати цифрові інструменти для генерації, обробки, аналізу та візуалізації мовного й літературного матеріалу.

Відповідно завданнями освітнього компоненту є наступні: ознайомити здобувачів освіти з різними класифікаціями лінгвістичних корпусів, технологічними можливостями програмного забезпечення для роботи з мовними даними та результатами різноаспектних філологічних досліджень, навчити візуалізувати дані; продемонструвати можливі способи та значимість застосування цифрових інструментів в конкретних наукових дослідженнях; проілюструвати роль статистичних методів у філологічних дослідженнях і напрями корпусного аналізу; формувати критичне ставлення до цифрових методів у філології, їхніх переваг, обмежень і етичних аспектів.

Результати вивчення освітнього компонента, його місце в освітньому процесі.

Результатом вивчення освітнього компонента «Цифрові філологічні технології» для освітньо-професійної програми «Германські мови та літератури (переклад включно), перша – англійська» є формування комплексу компетентностей:

- інтегральна компетентність: здатність розв'язувати складні задачі і проблеми в галузі лінгвістики, літературознавства, перекладу в процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає проведення досліджень та характеризується невизначеністю умов і вимог.

- загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 2. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 3. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 5. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК 7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

ЗК 11. Здатність проведення досліджень на належному рівні.

ЗК 12. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

- фахові (спеціальні) компетентності:

СК 1. Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах.

СК 2. Здатність осмислювати літературу як полісистему, розуміти еволюційний шлях розвитку вітчизняного і світового літературознавства.

СК 3. Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.

СК 4. Здатність здійснювати науковий аналіз і структурування мовного / мовленнєвого й літературного матеріалу з урахуванням класичних і новітніх методологічних принципів.

СК 5. Усвідомлення методологічного, організаційного та правового підґрунтя, необхідного для досліджень у галузі філології, презентації їх результатів професійній спільноті та захисту інтелектуальної власності на результати досліджень та інновацій.

СК 6. Здатність застосовувати поглиблені знання зі філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.

СК 7. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

СК 8. Усвідомлення ролі експресивних, емоційних, логічних засобів мови для досягнення запланованого прагматичного результату.

Програмні результати навчання здобувачів з освітнього компонента «Цифрові філологічні технології» полягають:

ПРН 1. Оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.

ПРН 2. Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.

ПРН 3. Застосовувати сучасні методики і технології, зокрема інформаційні, для успішного й ефективного здійснення професійної діяльності та забезпечення якості дослідження в конкретній філологічній галузі.

ПРН 4. Оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення у складних і непередбачуваних умовах, що потребує застосування нових підходів та прогнозування.

ПРН 6. Застосовувати знання про експресивні, емоційні, логічні засоби мови та техніку мовлення для досягнення запланованого прагматичного результату й організації успішної комунікації.

ПРН 7. Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці.

ПРН 8. Оцінювати історичні надбання та новітні досягнення літературознавства.

ПРН 9. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.

ПРН 11. Здійснювати науковий аналіз мовного, мовленнєвого й літературного матеріалу, інтерпретувати та структурувати його з урахуванням доцільних методологічних принципів, формулювати узагальнення на основі самостійно опрацьованих даних.

ПРН 12. Дотримуватися правил академічної доброчесності.

ПРН 13. Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцем, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.

ПРН 14. Створювати, аналізувати й редагувати тексти різних стилів та жанрів.

ПРН 15. Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу.

ПРН 16. Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з мовознавства для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

ПРН 17. Планувати, організовувати, здійснювати і презентувати дослідження та/або інноваційні розробки в конкретній філологічній галузі.

ПРН 18. Застосовувати сучасні комунікативні та перекладацькі стратегії для ефективної міжкультурної взаємодії, враховуючи лінгвістичні, соціокультурні та прагматичні особливості мовного середовища, використовувати цифрові інструменти для міжмовної комунікації та дослідницької роботи.

Міждисциплінарні зв'язки: робоча програма упорядкована відповідно до анотації освітньо-професійної програми підготовки магістрів, пов'язана на вивченні таких обов'язкових освітніх компонентів, як «Методологія філологічних досліджень», «Галузевий переклад», «Сучасна література англomовних країн», «Перекладацький менеджмент», «Англійська мова для академічних цілей».

Критерії оцінювання результатів навчання

Критерієм успішного проходження здобувачем вищої освіти підсумкового оцінювання може бути досягнення ним мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання освітнього компоненту. Мінімальний пороговий рівень оцінки варто визначати за допомогою якісних критеріїв і трансформувати його в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали (табл. 1.1).

Таблиця 1.1 – Критерії оцінювання результатів навчання

Рівні компетентності	За шкалою ДТЕУ	Критерії оцінювання
1	2	3
Високий (дослідницький)	90-100	Має обґрунтовані та всебічні знання з освітнього компонента, вміє узагальнювати та систематизувати набуті знання; самостійно знаходить джерела інформації та працює з ними; проводить власні дослідження, може використовувати набуті знання та вміння при розв'язанні задач.
Достатній (частково-пошуковий)	82-89	Володіє навчальним матеріалом, вміє зіставляти та узагальнювати, виявляє творчий інтерес до предмету, виконує завдання з повним поясненням та обґрунтуванням, але допускає незначні помилки; може усвідомити нові для нього факти, ідеї.
	75-81	Володіє визначеним програмою навчальним матеріалом; розв'язує завдання, передбачені програмою, з частковим поясненням.
Елементарний (репродуктивний)	69-74	Володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні; може самостійно розв'язати та пояснити розв'язання завдання.
	60-68	Ознайомлений з навчальним матеріалом, відтворює його на репродуктивному рівні; виконує елементарні завдання за зразком або відомим алгоритмом.
Низький (фрагментарний)	35-59	Ознайомлений та відтворює навчальний матеріал на рівні окремих фактів та фрагментів матеріалу; під керівництвом НПП виконує елементарні завдання.
	1-34	Ознайомлений з навчальним матеріалом на рівні розпізнавання та відтворення окремих фактів.

Для очної (денна, вечірня) форми навчання поточна робота оцінюється в 100 балів, підсумковий контроль (екзамен) оцінюється в 100 балів.

До екзамену допускаються всі здобувачі вищої освіти, які набрали за результатами поточної роботи протягом семестру 60 балів.

Результат підсумкового контролю (екзамен) з освітнього компоненту для здобувачів очної форми навчання визначається як середньоарифметична сума балів поточної роботи та екзамену.

Кращим здобувачам, які повністю виконали програму з освітнього компоненту, виявили активність в науково-дослідній роботі за відповідною тематикою, стали призерами студентських олімпіад, виступали на конференціях та за результатами поточної роботи набрали 90 і більше балів, науково-педагогічний працівник має право виставити результат екзамену без опитування (при усному екзамені) чи виконання екзаменаційного завдання (при письмовому екзамені).

Результат підсумкового контролю (екзамен) з освітнього компоненту для здобувачів заочної форми навчання оцінюється в 100 балів, відповідно до Положення про організацію освітнього процесу від 17.06.2024 № 08.

Згідно з цим же Положенням здобувач вищої освіти, який не погоджується з оцінкою, отриманою під час підсумкового контролю, має право в день оголошення результатів звернутися із заявою на ім'я директора з проханням апеляційного перегляду оцінки.

Обсяг освітнього компонента в кредитах та його розподіл (тематичний план)

Назва теми	Кількість годин				Форми контролю	Бальна оцінка
	Усього годин / кредитів	з них				
		лекції	практичні (лабораторні) заняття	самостійна робота здобувачів		
Тема 1. Вступ до цифрової філології. Основні поняття та методи цифрових досліджень у філології.	11	2	2	7	Д, МК	5
Тема 2. Цифрові інструменти морфологічного, синтаксичного та семантичного аналізу.	20	2	4	14		
Тема 2.1. Автоматична нормалізація тексту: сегментація слів та речень, стемінг та лематизація. Методи POS-tagging. Визначення семантичної близькості слів.	11	2	2	7	ВПЗ, РМГ	5
Тема 2.2. Інструменти реферування тексту, аналізу тональності тексту, редагування тексту. Сервіс TextAttributor для аналізу медіатекстів.	9		2	7	ВПЗ, УД	5
Тема 3. Становлення і сучасний стан корпусних досліджень.	29	2	6	21		
Тема 3.1. Класифікації лінгвістичних корпусів.	11	2	2	7	П, МК	5
Тема 3.2. Робота з корпусами англійської та української мов.	9		2	7	ВПЗ, РМГ	5
Тема 3.3. Сфери застосування лінгвістичних корпусів.	9		2	7	ВПЗ, УД	5

Тема 4. Створення власних корпусів для філологічних досліджень.	20	2	4	14		
Тема 4.1. Етапи створення корпусу, проблема репрезентативності, відбір джерел. Програми для створення власного корпусу.	11	2	2	7	ВПЗ, МК	5
Тема 4.2. Розмітка. Анутовання корпусу. Збереження і оновлення корпусів.	9		2	7	В, РМГ	5
Тема 5. Цифрові лексикографічні системи і цифрові архіви.	20	2	4	14		
Тема 5.1. Різновиди онлайн словників. Лексикографічні лабораторії. Смарт-словники.	9		2	7	Д, МК	5
Тема 5.2. Різновиди та функції цифрових архівів. Сервіс СТИМУЛУС.	11	2	2	7	ВПЗ, УД	5
Тема 6. Автоматична генерація тексту.	19	2	4	13		
Тема 6.1. Використання великих мовних моделей (LLM) для створення і аналізу текстів. Детектори ШІ тексту.	11	2	2	7	П, УД	5
Тема 6.2. Підтримка мовного діалогу. Формулювання запиту, рольові налаштування.	8		2	6	ВПЗ, РМГ	5
Тема 7. Візуалізація мовних і літературних даних.	18	2	4	12		
Тема 7.1. Інтерпретативний потенціал візуалізації даних. Побудова графіків, хмар слів, мережевих графів.	10	2	2	6	ВПЗ, РМГ	5
Тема 7.2. Візуалізація наративної структури, стилю, темпоральності. Естетика цифрової візуалізації у філології.	8		2	6	ВПЗ, УД	5

Тема 8. Цифрові інструменти для літературознавства.	18	2	4	12		
Тема 8.1. Voyant Tools для базового аналізу текстів. Читацькі застосунки.	10	2	2	6	В, РМГ	5
Тема 8.2. Стилometрія, авторство, тематичне моделювання.	8		2	6	Т, УД	5
Індивідуальне завдання	25			25	ІЗ	20
Всього	180 / 6	16	32	132		100
Разом	180 / 6					
Підсумковий контроль	Екзамен					

Перелік умовних позначень форм контролю та оцінка їх у балах:

ВПЗ – виконання практичних завдань – 3

В – відповідь на практичних заняттях – 3

УД – участь у дискусії – 2

Т – тестування – 3

РМГ – робота в малих групах – 2

Д – доповідь – 3

П – презентація – 3

МК – укладання ментальної карти – 2

ІЗ – індивідуальне завдання – 20 балів: дослідницький проєкт / участь у наукових заходах або проходження курсу неформальної освіти, наприклад:

1) Corpus Linguistics: Method, Analysis, Interpretation. URL: <https://www.futurelearn.com/courses/corpus-linguistics> .

2) Від початківця до експерта в ІІІ. <https://prometheus.org.ua/prometheus-free/ai-expert/>

Загальна сума за поточну навчальну роботу (аудиторну та самостійну) за семестр – 100 балів.

II. ПРОГРАМА ОСВІТНЬОГО КОМПОНЕНТА

Зміст освітнього компонента.

Тема 1. Вступ до цифрової філології. Основні поняття та методи цифрових досліджень у філології.

Понятійний апарат, предмет і завдання цифрової філології. Методи цифрових досліджень у філології. Основні принципи роботи з цифровими технологіями при проведенні філологічних досліджень.

Тема 2. Цифрові інструменти морфологічного, синтаксичного та семантичного аналізу.

Автоматична нормалізація тексту: сегментація слів та речень, стемінг та лематизація. Методи POS-tagging. Визначення семантичної близькості слів. Інструменти реферування тексту, аналізу тональності тексту, редагування тексту. Сервіс TextAttributor для аналізу медіатекстів.

Тема 3. Становлення і сучасний стан корпусних досліджень.

Історія становлення корпусної лінгвістики. Класифікації лінгвістичних корпусів: типи корпусів за функціоналом, типи корпусів за формальними ознаками. Усні – письмові корпуси. Статичні – динамічні корпуси. Одномовні – багатомовні корпуси. Анотовані – неанотовані корпуси. Історія створення і розроблення корпусних систем української мови. Генеральний регіонально анотований корпус української мови. Корпус текстів української мови на лінгвістичному порталі mova.info. Загальномовний неанотований та несистематизований корпус української мови. Британський корпус англійської мови. Американські корпуси англійської мови. Корпуси з інформацією про динаміку процесів зміни лексичного складу мови. Корпуси щодо функціонування граматичних та синтаксичних одиниць. Корпуси для аналізу вживання мовних одиниць у різних стилях і жанрах. Корпуси для аналізу дискурсу.

Тема 4. Створення власних корпусів для філологічних досліджень.

Етапи створення корпусу, проблема репрезентативності, відбір джерел. Програми для створення власного корпусу (Antconc, SketchEngine, Korpusomat, Lancsbox). Формати даних і стандартизація даних. Металінгвістична розмітка корпусів текстів: стандарти і реалізація. Типи корпусної розмітки. Вимоги до розмітки. Анотування корпусу. Збереження і оновлення корпусів.

Тема 5. Цифрові лексикографічні системи і цифрові архіви.

Принципи сучасної лексикографії. Проблеми цифрової лексикографії. Різновиди онлайн словників. Лексикографічні лабораторії. Смарт-словники. Різновиди та функції цифрових архівів. Сервіс СТИМУЛУС. Лексикографічний сервіс OneLook.

Тема 6. Автоматична генерація тексту.

Використання великих мовних моделей (LLM) для створення і аналізу текстів. Детектори ШІ тексту. Авторське право та використання цифрових даних. Підтримка мовного діалогу. Діалогові системи: rule-based vs. neural. Формулювання запиту, рольові налаштування. Доступність цифрових ресурсів і проблема цифрового розриву.

Тема 7. Візуалізація мовних і літературних даних.

Інтерпретативний потенціал візуалізації даних. Побудова графіків, хмар слів, мережових графів. Візуалізація наративної структури, стилю, темпоральності. Естетика цифрової візуалізації у філології.

Тема 8. Цифрові інструменти для літературознавства.

Voyant Tools для базового аналізу текстів. Читацькі застосунки. Мережевий аналіз персонажів і сюжетів. Стилometрія, авторство, тематичне моделювання.

Структура освітнього компонента

Результати навчання	Навчальна діяльність	Робочий час здобувача, год
1	2	3
Пояснити основні поняття цифрової філології та описати її предметне поле; класифікувати основні методи цифрових досліджень у філології; інтерпретувати принципи роботи з цифровими технологіями у філологічному аналізі; оцінити роль цифрових технологій у сучасних філологічних дослідженнях.	Тема 1. Вступ до цифрової філології. Основні поняття та методи цифрових досліджень у філології. Лекція № 1 План лекції 1. Предмет і завдання цифрової філології. 2. Понятійний апарат цифрових філологічних досліджень. 3. Методи цифрових досліджень у філології. Рекомендовані джерела: Основні: 1, 3-6. Додаткові: 9, 13, 16, 22. Інтернет-ресурси: 39, 42-43.	2
	Самостійна робота здобувачів. Опрацювання матеріалу лекційного заняття та складання таблиці; критичний аналіз останніх наукових публікацій із цифрової філології: характеристика-ілюстрація; підготовка доповідей за питаннями практичного заняття: реферативні проекти-повідомлення.	7

	Практичне заняття № 1. Питання до заняття: 1. Предмет і завдання цифрової філології. 2. Понятійний апарат цифрових філологічних досліджень. 3. Методи цифрових досліджень у філології. 4. Основні принципи роботи з цифровими технологіями при проведенні філологічних досліджень.	2
Застосувати інструменти для автоматичної нормалізації тексту; пояснити принципи роботи методів POS-tagging; аналізувати текст за допомогою сервісів для реферування та тонального аналізу; інтерпретувати результати визначення семантичної близькості слів; оцінити ефективність інструментів редагування та аналізу медіатекстів.	Тема 2. Цифрові інструменти морфологічного, синтаксичного та семантичного аналізу. Тема 2.1. Автоматична нормалізація тексту: сегментація слів та речень, стемінг та лематизація. Методи POS-tagging. Визначення семантичної близькості слів. Лекція № 2 План лекції 1. Автоматична сегментація слів та речень. 2. Стемінг та лематизація. 3. Визначення семантичної близькості слів. Рекомендовані джерела: Основні: 1, 3-6. Додаткові: 8, 11, 13, 16, 17, 22, 24. Інтернет-ресурси: 29, 30, 37, 40, 42-43.	2
	Самостійна робота здобувачів. Перегляд відео, укладання нотаток до нього; поглиблене ознайомлення з програмами, представленими на практичному занятті, укладання порівняльної таблиці.	14
	Тема 2.1. Автоматична нормалізація тексту: сегментація слів та речень, стемінг та лематизація. Методи POS-tagging. Визначення семантичної близькості слів. Практичне заняття № 2. Питання до заняття: 1. Автоматична сегментація слів та речень, парсинг. 2. Стемінг. 3. Лематизація. 4. Методи POS-tagging. 5. Визначення семантичної близькості слів.	2
	Тема 2.2. Інструменти реферування тексту, аналізу тональності тексту, редагування тексту. Сервіс TextAttributor для аналізу медіатекстів. Практичне заняття № 3. Питання до заняття: 1. Інструменти реферування тексту. 2. Цифровий аналіз тональності тексту. 3. Інструменти редагування тексту. 4. Сервіс TextAttributor для аналізу медіатекстів.	2

Усвідомлювати основні історичні етапи становлення корпусної лінгвістики; класифікувати корпуси за функціональними та формальними ознаками, підбирати корпус відповідно до мети власного дослідження; порівняти характеристики українських та англійських корпусів; працювати у корпусах ГРАК, BNC, COCA тощо; інтерпретувати інформацію з корпусів щодо згідно поставленого завдання; оцінити значення корпусів у філологічному дослідженні.	Тема 3. Становлення і сучасний стан корпусних досліджень. Тема 3.1. Класифікації лінгвістичних корпусів. Лекція № 3. План лекції 1. Історія становлення корпусної лінгвістики. 2. Типи корпусів за функціоналом. 3. Типи корпусів за формальними ознаками. Рекомендовані джерела: Основні: 1-7. Додаткові: 10, 13, 15, 18, 19, 21-25. Інтернет-ресурси: 26-28, 30, 32-34, 40-42.	2
	Самостійна робота здобувачів. Опрацювання та доповнення лекційного матеріалу; підготовка реферативних повідомлень про видатних зарубіжних та вітчизняних мовознавців, які зробили вагомий внесок у становлення корпусної лінгвістики; проведення зіставного дослідження українського, британського та американського корпусів, укладання таблиці; перегляд тематичних відео і анотація ключових моментів	21
	Тема 3.1. Класифікації лінгвістичних корпусів. Практичне заняття № 4. Питання до заняття: 1. Усні – письмові корпуси. 2. Статичні – динамічні корпуси. 3. Одномовні – багатомовні корпуси. 4. Анотовані – неанотовані корпуси. 5. Інші типології корпусів.	2
	Тема 3.2. Робота з корпусами англійської та української мов. Практичне заняття № 5. Питання до заняття: 1. Історія створення і розроблення корпусних систем української мови. 2. Генеральний регіонально анотований корпус української мови. 3. Корпус текстів української мови на лінгвістичному порталі mova.info. 4. Загальномовний неанотований та несистематизований корпус української мови. 5. Британський корпус англійської мови. 6. Американські корпуси англійської мови.	2

	Тема 3.3. Сфери застосування лінгвістичних корпусів. Практичне заняття № 6. Питання до заняття: 1. Корпуси з інформацією про динаміку процесів зміни лексичного складу мови. 2. Корпуси щодо функціонування граматичних та синтаксичних одиниць. 3. Корпуси для аналізу вживання мовних одиниць у різних стилях і жанрах. 4. Корпуси для аналізу дискурсу.	2
Описати етапи створення корпусу та вимоги до його репрезентативності; застосувати інструменти корпусні менеджери для створення корпусу; проаналізувати стандарти корпусної розмітки; анутовати корпус відповідно до визначених типів розмітки; оцінити якість і актуальність зібраного корпусу для філологічного аналізу.	Тема 4. Створення власних корпусів для філологічних досліджень. Тема 4.1. Етапи створення корпусу, проблема репрезентативності, відбір джерел. Програми для створення власного корпусу. Лекція № 4. План лекції 1. Етапи створення корпусу. 2. Проблема репрезентативності та відбір джерел. 3. Формати даних і стандартизація даних. 4. Програми для створення власного корпусу. Рекомендовані джерела: Основні: 1-7. Додаткові: 10, 13, 15, 18, 19, 21-25. Інтернет-ресурси: 26-28, 31, 33-35, 42-44.	2
	Самостійна робота здобувачів. Підготовка інформаційної довідки про безкоштовні корпусні менеджери; укладання власного міні-корпусу, створення анотації для обраного тексту	14
	Тема 4.1. Етапи створення корпусу, проблема репрезентативності, відбір джерел. Програми для створення власного корпусу. Практичне заняття № 7. Питання до заняття: 1. Етапи створення корпусу. 2. Проблема репрезентативності та відбір джерел. 3. Створення власного корпусу за допомогою Antconc, SketchEngine, Korpusomat, Lancsbox.	2

	Тема 4.2. Розмітка. Анотування корпусу. Збереження і оновлення корпусів. Практичне заняття № 8. Питання до заняття: 1. Металінгвістична розмітка корпусів текстів: стандарти і реалізація. 2. Вимоги до розмітки. 3. Типи корпусної розмітки. 4. Анотування корпусу. 5. Збереження і оновлення корпусів.	2
Ознайомитись з принципами сучасної цифрової лексикографії; використовувати онлайн-словники згідно їх функціональних характеристик; проводити дослідження на філологічну тематику за допомогою сервісів OneLook, СТИМУЛУС тощо; оцінити переваги цифрових архівів для філолога.	Тема 5. Цифрові лексикографічні системи і цифрові архіви. Тема 5.1. Різновиди онлайн словників. Лексикографічні лабораторії. Смарт-словники. Лекція № 5 План лекції 1. Принципи сучасної лексикографії. 2. Проблеми цифрової лексикографії. 3. Різновиди онлайн словників. 4. Лексикографічні лабораторії. 5. Смарт-словники. Рекомендовані джерела: Основні: 1, 3, 4, 5, 7. Додаткові: 12, 14, 16. Інтернет-ресурси: 36, 39, 42, 43, 45.	2
	Самостійна робота здобувачів. Укладання глосарію з цифрових філології, підготовка групового міні-проекту	14
	Тема 5.1. Різновиди онлайн словників. Лексикографічні лабораторії. Смарт-словники. Практичне заняття № 9. Питання до заняття: 1. Різновиди онлайн словників. 2. Лексикографічні лабораторії. 3. Смарт-словники. 4. Проблема омонімії. 5. Лексикографічний сервіс OneLook.	2
	Тема 5.2. Різновиди та функції цифрових архівів. Сервіс СТИМУЛУС. Практичне заняття № 10. Питання до заняття: 1. Різновиди цифрових архівів. 2. Функції цифрових архівів. 3. Сервіс СТИМУЛУС.	2

Описати принципи роботи великих мовних моделей (LLM); проаналізувати використання ШІ для створення текстів у філології; визначати проблеми авторського права, пов'язані з використанням текстів, створених ШІ; розрізняти системи діалогу, засновані на правилах, і системи нейронного діалогу; усвідомлювати вагу доступності цифрових ресурсів та вплив цифрового розриву.	Тема 6. Автоматична генерація тексту. Тема 6.1. Використання великих мовних моделей (LLM) для створення і аналізу текстів. Детектори ШІ тексту. Лекція № 6 План лекції 1. Принцип роботи великих мовних моделей (LLM). 2. Детектори ШІ тексту. 3. Сервіси для редагування тексту. 3. Авторське право та використання цифрових даних. Рекомендовані джерела: Основні: 1, 3, 4, 5. Додаткові: 9, 11, 16. Інтернет-ресурси: 29, 40, 42-43.	2
	Самостійна робота здобувачів. Порівняльне дослідження щодо етичних норм використання тексту, генерованого ШІ, у різних країнах / наукових установах/ наукових виданнях; порівняльний аналіз есе, генерованого ШІ та написаного людиною	13
	Тема 6.1. Використання великих мовних моделей (LLM) для створення і аналізу текстів. Детектори ШІ тексту. Практичне заняття № 11. Питання до заняття: 1. Використання великих мовних моделей (LLM) для створення і аналізу текстів. 2. Детектори ШІ тексту.	2
	Тема 6.2. Підтримка мовного діалогу. Формулювання запиту, рольові налаштування. Практичне заняття № 12. Питання до заняття: 1. Підтримка мовного діалогу. 2. Формулювання запиту, рольові налаштування. 3. Доступність цифрових ресурсів і проблема цифрового розриву.	2

Пояснити значення візуалізації у філологічному дослідженні; застосувати інструменти для побудови хмар слів, графіків та мереж; інтерпретувати наративну структуру та стиль оповіді, використовуючи методи цифрової візуалізації; порівняти естетичні аспекти різних форм цифрової візуалізації; оцінити ефективність візуального подання літературних і мовних даних.	Тема 7. Візуалізація мовних і літературних даних. Тема 7.1. Інтерпретативний потенціал візуалізації даних. Побудова графіків, хмар слів, мережевих графів. Лекція № 7. План лекції 1. Типи візуалізацій: словникові хмари, графіки, ментальні карти. 2. Візуалізація лінгвістичних і літературних даних. 3. Інтерпретація візуалізацій для дослідницьких цілей. Рекомендовані джерела: Основні: 1-7. Додаткові: 16, 19, 22, 25. Інтернет-ресурси: 32, 42-43.	2
	Самостійна робота здобувачів. Підготовка презентації про наявні інструменти генерації зображень та візуалізації даних, аналіз зразків візуалізації даних в наукових статтях.	12
	Тема 7.1. Інтерпретативний потенціал візуалізації даних. Побудова графіків, хмар слів, мережевих графів. Практичне заняття № 13. Питання до заняття: 1. Інтерпретативний потенціал візуалізації даних. 2. Побудова графіків. 3. Створення хмар слів, мережевих графів.	2
	Тема 7.2. Візуалізація наративної структури, стилю, темпоральності. Естетика цифрової візуалізації у філології. Практичне заняття № 14. Питання до заняття: 1. Візуалізація наративної структури, стилю, темпоральності. 2. Естетика цифрової візуалізації у філології.	2
Застосувати Voyant Tools для базового аналізу літературних текстів; аналізувати мережі персонажів та сюжетів за допомогою цифрових засобів; визначити авторство тексту на основі стилOMETричних показників;	Тема 8. Цифрові інструменти для літературознавства. Тема 8.1. Voyant Tools для базового аналізу текстів. Читацькі застосунки. Лекція № 8 План лекції 1. Voyant Tools для базового аналізу текстів. 2. Читацькі застосунки. 3. Мережевий аналіз персонажів і сюжетів. Рекомендовані джерела: Основні: 1, 2, 3-5. Додаткові: 14, 20. Інтернет-ресурси: 40-44.	2

застосувати тематичне моделювання до художніх текстів; оцінити роль читацьких застосунків у сучасному літературознавстві.	Самостійна робота здобувачів. Вивчення та доповнення матеріалу лекції; підбір наукових статей, в яких описано використання цифрових інструментів в літературознавчих дослідженнях, укладання короткої аналітичної довідки щодо переваг/недоліків зазначених інструментів.	12
	Тема 8.1. Voyant Tools для базового аналізу текстів. Читацькі застосунки. Практичне заняття № 15. Питання до заняття: 1. Voyant Tools для базового аналізу текстів. 2. Читацькі застосунки.	2
	Тема 8.2. Силометрія. Визначення авторства. Тематичне моделювання. Практичне заняття № 16. Питання до заняття: 1. Силометрія. 2. Визначення авторства. 3. Тематичне моделювання.	2
Індивідуальне завдання		25
ВСЬОГО:		180/6

III. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА

Основні:

1. Денисюк В. В. Інформаційні технології в лінгвістиці : навчальний посібник. МОН України, Уманський ДПУ імені П. Тичини, Ін-т філології та суспільствознавства, Ф-т української філології, Каф. української мови та методики її навчання. Умань : ФОП Жовтий О. О., 2015. 136 с.
2. Іваницька Н., Терещенко Л. Корпусний підхід до виявлення фокалізаторів у романі Айріс Мердок «Пора Янголів». *Сучасні дослідження з іноземної філології*. 2025. №1 (27). С. 285 – 295.
3. Основи комп'ютерної лінгвістики. Навчально-методичний посібник / Ваховська О.В. К.: Видавничий центр КНЛУ, 2023. 112с.
4. Петрасова С. В., Хайрова Н. Ф. Сучасні інформаційні технології в лінгвістиці: навч. посіб. Харків : ФОП Панов А. М., 2020. 124 с.
5. Прикладні аспекти комп'ютерної лінгвістики. Навчально-методичний посібник / Ваховська О.В. К.: Видавничий центр КНЛУ, 2023. 136 с.
6. Stefanowitsch A. Corpus Linguistics. A Guide to the methodology. Berlin : Language Science Press, 2020. 490 p.
7. Shvedova M.O. The General Regionally Annotated Corpus of Ukrainian (GRAC, uacorporus.org): Architecture and Functionality. *The 4th International Conference on Computational Linguistics and Intelligent Systems (COLINS 2020)*. Lviv. 2020. P. 489-506.

Додаткові:

8. Бараннік В.В., Белікова Т.В., Капко М.О., Гуржій І.А. Комплексний метод автоматичного фоносемантичного аналізу текстової інформації на основі оцінки вагомих семантичних одиниць в умовах інформаційного протистояння. *Кібербезпека: освіта, наука, техніка*. 2019. №3(3). С. 53-62.
9. Вавіленкова А. І. Методологічні основи автоматичного аналізу логіко-лінгвістичних моделей текстових документів. *Математичні машини і системи*. 2015. № 1. С. 65-71.
10. Варешкіна Н. В., Гроза, І. М. Особливості застосування засобів корпусної лінгвістики для покращення якості перекладу та оптимізації його процесу. *Нова філологія*. 2022. №85. С. 46-51.
11. Гирич О.В. Автоматичний синтаксичний аналіз англійського речення: застосування та перспективи. *Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка*. 2017. Вип.1(85). С. 26-30.
12. Дарчук Н.П. (2018). До питання про створення автоматичного словника словосполучень української мови. *Лінгвістичні студії*. 2016. №36. С.148-158.
13. Жуковська В.В. Вступ до корпусної лінгвістики: навчальний посібник. Житомир : Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2013. 140 с.
14. Замкова Н. Л., Новицький Р. М. Електронний гіпертекст в аспекті сучасних дискурсивних і перекладацьких практик. *Актуальні проблеми сучасної транслятології, лінгвокраїнознавства та теорії міжкультурної комунікації : збірник матеріалів III Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції з міжнародною участю, 29 березня 2018 року. Вінниця, 2018. С. 138–141.*

15. Ковбасюк Л. А. Корпусна лінгвістика та германістика : теоретичні засади та перспективи. *Філологічні науки*. 2017. Книга 1. С.9 –13.
16. Лінгвістично-інформаційні студії : праці Українського мовно-інформаційного фонду НАН України : у 5 т. / В. А. Широков та ін. Т. 4 : Корпусна та когнітивна лінгвістика. Київ, 2018. 246 с.
17. Парнус К.І., Свісюк О.В. Алгоритм аналізу англomовного тексту за допомогою парсерів. *SWorldJournal*. 2022. №14(01). С. 108-113.
18. Сафонова Н. М. Вирівнювання як проблема паралельних корпусів текстів (лінгвістичний аспект). *Multidisciplinary academic notes. Theory, methodology and practice*, 2022. №27. Р.346.
19. Шведова М.О. Корпусні методи дослідження регіональних відмінностей у межах однієї мови (на матеріалах регіональних корпусів української та російської мов). *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна*. Серія : Філологія. Вип.77. 2017. С. 33-36.
20. Ялова К.М., Яшина К.В., Говорущенко Т.О., Тарасюк О.С. Сентимент аналіз засобами нейронної мережі. *Математичне моделювання*. 2021. №1(44). С. 30-37.
21. Brezina V. Statistics in corpus linguistics. A Practical Guide. Cambridge : Cambridge University Press, 2018. 296 p.
22. Corpus Linguistics and Translation Tools for Digital Humanities: Research Methods and Applications / ed. by Stefania M. Maci Michele Sala. Bloomsbury publishing Plc. 2022. 225 p.
23. Gries St. Th. Ten Lectures on Corpus Linguistics with Application for Usage-Based and Psycholinguistic Research. Leiden, Boston : Brill, 2020. 298 p.
24. Thomas J. Discovering English with Sketch Engine: A Corpus-Based Approach to Language Exploration. 2nd ed. Brno: Versatile, 2016. 228 p.
25. Zhukovska V. V. Linguistic corpus as a state-of-the-art information and research tool in contemporary language study. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. Том 31 (70) № 3 Ч. 1 2020. С.113-119.

Інтернет-ресурси:

26. Генеральний регіонально анотований корпус української мови (ГРАК) / М. Шведова, Р. фон Вальденфельс, С. Яригін, А. Рисін, В. Старко, Т. Ніколаєнко та ін. Київ, Львів, Єна, 2017–2025. <https://uacorporus.org/>
27. Каталог посилань з корпусної лінгвістики. URL: http://www.bmanuel.org/clr/clr2_tt.html
28. Корпус української мови. URL: <http://korpus.org.ua>
29. СТИМУЛІУС. URL: <https://stimulus.tools/uk>
30. BNC Part of Speech Tags. URL: <http://phrasesinenglish.org/POScodes.html>
31. Brown Corpus manual. URL: <https://web.archive.org/web/20080610063629/http://khnt.aksis.uib.no/icame/manuals/brown/>
32. Coggle. URL: <https://coggle.it/>
33. Corpus Resource Database (CoRD). URL: <http://www.helsinki.fi/varieng/CoRD/>

34. Developing linguistic corpora: a guide to good practice / Ed. by M. Wynne. URL: <http://www.ahds.ac.uk/creating/guides/linguistic-corpora/index.htm> McEnery T., Wilson A. Corpus Linguistics. Edinburgh University Press, 2001. URL: http://books.google.com/books?id=nwmgdvN_akAC
35. English-Corpora.org. URL: <https://www.english-corpora.org/>
36. Linguee. URL: <https://www.linguee.com/>
37. Parse a sentence. URL: <https://www.link.cs.cmu.edu/link/submit-sentence-4.html>
38. Praat: doing phonetics by computer. URL: <http://www.fon.hum.uva.nl/praat/>
39. Stanford NLP Group. URL: <https://nlp.stanford.edu>
40. Text Analysis Online. URL: <https://textanalysisonline.com/>
41. TextAttributor. URL: <http://ta.mova.info/methods>
42. The Virtual Linguistics Campus (OER). URL: <https://oer-vlc.de/>
43. Toolbox for Linguistic Research. URL: <http://www.lx.ugent.be/toolbox/>
44. UCREL Corpus Application Server at Lancaster University. URL: <http://corpora.lancs.ac.uk/>
45. WordNet. Lexical Database for English. URL: <http://wordnet.princeton.edu/>